

Iz kaosa v red

Dr. Robert Petkovšek, foto: arhiv Demokracije

Cerkvi na Slovenskem se nikakor ni treba sramovati sebe niti svojega delovanja. Dobro se zaveda svojega evangelijskega poslanstva in mu ostaja zvesta – vse od dela naših misijonarjev, ki je svetovno priznано, prek vsakdanjega prizadevanja za obrobne po naših mestih do poglobljenega duhovnega življenja v samoti starodavnih samostanov, kakor je kartuzija.

Za temi vidnejšimi podobami je zelo veliko drugih, nevidnih ljudi, ki v zaupanju v evangelijske ideale vsakodnevno prenavljajo in plemenitijo duha, iz katerega naša dežela živi.

Propadla finančna holdinga Zvon Ena in Zvon Dva, ki sta povezana z gospodarskim zlomom mariborske nadškofije, zato ne predstavljata Cerkve na Slovenskem. Nasprotno, holdinga sta zgodba, v kateri se kaže bolezensko stanje slovenske družbene, politične in ekonomske tranzicije, v kakršni se je znašla tudi Cerkev in ki v njej posamične skupine in posamezniki, med njimi kleriki, uresničujejo svoje partikularne ambicije.

Finančni holdingi in interesne skupine
Odmevni odstop nadškofov dr. Stresa in dr. Turnška z vrha Cerkve so sprožili nasprotujoče si odzive: skrb in razočaranje v demokratični javnosti in pri katoličanih, pri nasprotnikih pa odobravanje in privoščljivost. Nasprotniki v njunih odstopih vidijo »odsokočno desko« za nadaljnje diskreditiranje Cerkve. Od prvega trenutka dalje so levoliberalni ideologiji oba nadškofa, ki simbolično predstavljata Cerkev na Slovenskem, orkestrirano začeli oblepljati z etiketami »pohlep«, »neoliberalistični kapitalizem«, »zmaterializiranost«, »odtujenost evangelijski«. Namen teh napadov je jasen: moralna diskreditacija in getoizacija Cerkve v celoti. V duhu te ideološke diskreditacije isti krogi z vlado že pripravljajo nov zakon o verski svobodi.

Nadškofje – Kramberger, Stres in Turnšek – v tej finančni aferi še zdaleč niso bili vodilni igralci. Prej ko ne so sedeli na rezervni klopi, občasno poslani v igro, da bi naivno odigrali kak posamični del. Še manj so bili načrtovalci igre. Nihče od njih nima diplome iz ekonomije, kaj šele da bi bil kdo spreten poslovnež ali celo menedžer leta, za kakršnega so leta 2007 razglasili Bineta Kordeža! Kakor vsaka igra je morala tudi ta imeti svojega stratega, ki mu bo slej ko prej treba stopiti na plano in pojasniti nagibe, s katerimi je bila katastrofi tlakovana pot: zmota, pohlep,

ujetost ali kaj drugega. Neprimerno pa je diabolizirati vse tri nadškofje drugega za drugim. Največja odgovornost, ki jim jo lahko pripišemo, je njihova politična in ekonomska naivnost, zaradi katere niso videli neizprosnega boja, ki se bije v politiki in v ekonomiji. Glede na njihovo poslanstvo, ki je v prvi vrsti evangelizacija, je takšen blag pristop razumljiv, vsekakor pa neučinkovit in neuporaben v politiki in v ekonomiji.

Holdinga, ki sta bila uspešna, sta zbudila apetite in strahove v vplivnih družbenih krogih. V njih so nekateri veljaki našli priložnost za svojo ekonomsko avanturo in za neuresničene hazarderske sanje. Na to, ali je bil v ozadju pohlep, nagnjenost k tveganju in moči ali k prestižu, bi znali odgovoriti psihologi.

Nadškofje – Kramberger, Stres in Turnšek – v tej finančni aferi še zdaleč niso bili vodilni igralci. Prej ko ne so sedeli na rezervni klopi, občasno poslani v igro, da bi naivno odigrali kak posamični del.

Drugi del resnice o aferi bi lahko pojasnili politični analitiki. V holdingih potrebne ekonomske podlage za svoje poslanstvo ni iskala le mariborska nadškofija, ampak tudi desnokonservativna politična opcija. Dejstvo, da so največji slovenski mediji dvajset let po osamosvojitvi še vedno rdeči, kaže, da je večina kapitala v rokah levoliberalnih sil. Holdingi so torej zbudili up, da kapital končno ne bo več izključno pod nadzorom tistih istih ljudi, ki so se ob osamosvojitvi leta 1991 preselili iz političnih v kapitalne vrhove, zdaj pa se iz kapitalskih vračajo spet v politične. Če je naša demokracija v tem trenutku izmaličena, je takšna zaradi medijsko-kapitalske neuravnovešenosti. Ta neuravnovešenost danes ogroža slovensko demokracijo, ki pospeseno drsi v predosamosvojitveno in preddemokratsko simboliko, čutenje in mišljenje, od tod nazaj v stari režim pa je le korak: dovolj je osebnost s karizmo diktatorja, ki bi za seboj zlahka potegnila vstajniško gibanje. Propadlih

Page: 47

Reach: 15000

Country: SLOVENIA

Size: 786 cm2

2 / 2

O avtorju

Robert Petkovšek se je rodil leta 1965 v Ljubljani. Po končani Gimnaziji Ivana Cankarja v Ljubljani se je vpisal na Filozofsko fakulteto v Ljubljani, kjer je študiral klasično grščino, sociologijo kulture in filozofijo. Vzporedno se je vpisal na teologijo in vstopil v Misijonsko družbo. Doktorat iz filozofije je naredil na Katoliškem inštitutu v Parizu. Deluje kot profesor filozofije na teološki fakulteti v Ljubljani in je direktor Katoliškega inštituta v Ljubljani.

holdingov zato ni mogoče ločiti od poskusov za demonopolizacijo kapitala in za utrditev demokracije.

Takšen razvoj je v levoliberalnih krogih krepil prepričanje, da sta holdinga politično nevarna za kontinuiteto. Lahko si predstavljamo, kako so mobilizirali vse sile, da bi si holdinga prisvojili ali ju uničili. Pod vplivom levoliberalnih krogov so nekateri gospodarstveniki iz holdingov podprli ustanavljanje tiste nove desne stranke, ki je oslabil desni politični pol in povzročila izpad NSi iz državnega zbora. Zunanji pritiski in manipulacija pa so se pokazali v dejstvu, da bi takrat vladajoča leva politična opcija z nekaj politične volje lahko holdinga rešila in s tem preprečila situacijo, v kateri so se danes znašli **mali delničarji** in banke upnice. A pomembnejši od skupnega dobrega je bil za tedaj vladajočo politično garnituro njen lastni interes – oslabil svojega nasprotnika. Kakšna je v tem nasprotju silnih ekonomskih in političnih interesov še lahko bila vloga nadškofov?

Zgodba o hobotnici Zgodba o mariborski gospodarski aferi je podobna hobotnici: mnoge povezave niso vidne. Tudi če je bila gospodarska ideja spočeta v gospodarski upravi nadškofije, se je izrodila pozneje pod vplivom mnogih zunanjih, partikularnih političnih in ekonomskih interesov zunaj nadškofijskih zidov, v holdingih samih. Nadškofija je zato danes kaznovana za nekaj, kar je sama sprožila, a se je nato v medsebojnem prepletanju neusmiljenih zunanjih interesov spremenilo v njeno nesrečo.

Afera je odsev tranzicije, ki so jo preddemokratične politične elite izrabile za zaščito svojih kapitalskih privilegijev. V tem je vzrok nezdrave, neuravnotežene demokracije v Sloveniji, ki jo je že začela ogroziti vladavina ulice. Ta vladavina se je v zadnjem letu povzpela nad vladavino prava in kaže, da v deželi volja posameznikov in obrobnih skupin začinja prevladovati nad pravnim redom. Ko sem na obisku v ZDA vprašal znanca, kako razume vsakdanje izobešanje državne zastave pred domačo hišo – ta navada je v ZDA in v Kanadi močno razširjena –, mi je pojasnil, da s tem izraža svoje spoštovanje do ustave. Tudi drugače je mogoče povsod zaznati »ameriški formalizem«, to je: spoštovanje zakona, tudi če zakon ni po moji volji. V naši mladi demokraciji pa se zdi, da je nekaj svetega volja posameznika, zakon pa breme, ki ga je treba čim bolj zvito obiti ali čim prej prilagoditi sebi. Zvitost je postala iskana državljanska »krepost«, ki odpira vrata nepreglednosti v politiki in v gospodarstvu. Bolj ko je nekdo

zviti, več velja. Oba holdinga sta nastala v takšnem kalnem in nepreglednem duhovnem okolju in sta, žal, delovala kakor vse druge gospodarske družbe. Argument, ki ga danes poslušamo, je: »Saj so vsi tako delali!«

V katero smer iti? Odstopa obeh nadškofov, ki sta priznala »svoj del odgovornosti« v nastali aferi, sta prvo znamenje zavesti, da Slovenija ne more več iti v isto smer in da potrebuje ozdravljenje v koreninah. Čeprav sta bila v mariborski zgodbi oba le gasilca, ki sta po svojih močeh gasila že razširjeni požar, in tudi če nobenemu od njiju ni mogoče očitati niti pohlepa niti tajkunstva, priznavata svoj del odgovornosti: preveliko prizanesljivost do splošnega stanja duha. Splošno stanje duha v Sloveniji pa je takšno, da uveljavljanje partikularnih, tovarišijskih interesov postavlja nad vladavino prava, to pa se kakor bumerang vrača v vedno novih krivicah in ima končno za rezultat razkrajanje države. Vedno globlje spoznanje, da bo treba smer Slovenije radikalno spremeniti, se, žal, ne dotakne političnih elit, v katerih se prav te dni bije srdita bitka med vladajočimi strankami, kateri od njih bo pripadlo mesto predsednika uprave Luke Koper. Vse kaže, da

Z odstopom nadškofov dr. Stresa in dr. Turnška je Cerkev na Slovenskem veliko izgubila na operativni ravni, zato pa veliko pridobila na simbolni ravni.

bo novi izbravec sad prevladujoče politične moči in bo zato stregel strankarskim interesom, namesto da bi stopil v bran občega dobrega.

Z odstopom nadškofov dr. Stresa in dr. Turnška je Cerkev na Slovenskem veliko izgubila na operativni ravni, zato pa veliko pridobila na simbolni ravni. V trenutkih kaosa, ko v splošnem neredu vsak streže sebi z največjo mogočo žlico in ko vsak odgovornost za storjene napake prelaga na druge, kaže njuno dejanje v smer, s katero je papež Frančišek že osvojil široko podporo svetovne javnosti, zlasti med mladimi in obrobni. To smer bi lahko poimenovali z eno besedo: red. Volja je pomembna, a če ni urejena, razumnemu redu podrejena, seje kaos in krivice. Zdi se, da začinja papež Frančišek s svojo odločnostjo, da naredi red, prebujati novo upanje v Cerkvi in zunaj nje. ■

